

*До 60-річчя доктора економічних наук, професора,
10 річного завідувача кафедри «Управління земельними ресурсами»
Національного університету біоресурсів і природокористування
Дорош Ольги Степанівни*

УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ - ФУНДАМЕНТАЛЬНА НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ

А. М. ТРЕТЯК,

доктор економічних наук, професор,

член-кореспондент НААН

E-mail: tretyak2@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-1154-4797

Білоцерківський національний аграрний університет

В. М. ТРЕТЯК,

доктор економічних наук, професор,

E-mail: tretyak2@ukr.net

ORCID ID: 0000-0001-6779-1941

Сумський національний аграрний університет

І. П. КУПРІЯНЧИК,

доктор економічних наук, професор,

Національний університет біоресурсів і природокористування, м. Київ

E-mail: Kupriyanchuk_i@nubip.edu.ua

ORCID ID: 0000-0003-1348-2128

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Є. В. БУТЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент

Email: butenko@nubip.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-5923-5838

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В. В. ЛИТВИН,

асистент

E-mail: litvin_valyav@ukr.net

ORCID ID: 0009-0002-5490-0859

Черкаський державний технологічний університет

Анотація. У статті досліджено сучасні теоретичні та методичні засади управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні в умовах післявоєнного відновлення, реформування земельних відносин і трансформації системи землевпорядкування. Проаналізовано еволюцію наукових підходів до трактування поняття управління земельними ресурсами, узагальнено вітчизняний і міжнародний досвід формування багатофункціональних систем управління землею. Обґрунтовано необхідність переходу від традиційної моделі управління, орієнтованої на окрему земельну ділянку, до новітньої концепції, що базується на просторовому підході та реалізується за принципом «від загального до часткового» – від національного рівня до рівня територіальної громади й окремого землекористування. Визначено ключові функції та управлінські інструменти на різних ієрархічних рівнях, а також роль землевпорядкування як базового механізму реалізації державної земельної політики. Особливу увагу приділено інтеграції інструментів просторового планування, цифрових геоінформаційних технологій, кадастрових систем і сучасних механізмів інформаційного забезпечення управлінських рішень, що забезпечують підвищення прозорості та ефективності управління земельними ресурсами. Показано, що впровадження комплексної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами та землекористуванням сприятиме підвищенню ефективності використання земель, забезпеченню їх охорони, розвитку територіальних громад, зміцненню екологічної безпеки, удосконаленню державного управління земельною сферою та створенню умов для сталого соціально-економічного розвитку України.

Ключові слова: управління земельними ресурсами та землекористуванням, землевпорядкування, новітня концепція управління.

Постановка проблеми

Земельний фонд України «є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави» [2], тому без дієвої системи управління раціональне використання землі є неможливим. Значення цієї системи особливо зростає в періоди масштабних земельних перетворень – масового перерозподілу та приватизації земель, реорганізації наявних об'єктів земельних відносин [7], зокрема й у повоєнний період України. Оскільки земля, попри традиційні якості (засіб виробництва, територіальний базис, природне тіло), водночас є об'єктом правовідносин, нерухомості та унікальним природним

активом, економічні перетворення в Україні визначають напрям розвитку земельних відносин і управління земельними ресурсами. У період повоєнного відновлення економіки, на тлі кризових соціальних, екологічних та економічних явищ, змінюється й роль держави – органів виконавчої влади, територіальних громад, громадських об'єднань – у цій сфері.

Звідси випливає потреба не просто вдосконалення, а по суті парадигмальної зміни теоретичних і методичних положень управління земельними ресурсами та землекористуванням – такої, що дасть змогу знизити кризову напругу соціальних, екологічних та економічних проблем, розширити базу оподаткування й наповнення бю-

джетів, залучити інвестиції у розвиток територіальних громад і регіонів та вибудувати дієву систему гарантій прав суб'єктів земельних відносин.

Основними складовими управління земельними ресурсами та землекористуванням, згідно розділу 7 «Управління в галузі використання і охорони земель» Земельного кодексу України є: 1) встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних одиниць; 2) планування використання земель; 3) землеустрій; 4) контроль за використанням та охороною земель; 5) моніторинг земель; 6) державний земельний кадастр; 7) економічне стимулювання раціонального використання та охорони; 8) відшкодування втрат лісгосподарського виробництва (на жаль сільськогосподарського виключено) [2]. Також велике значення має розвиток правового, адміністративно-нормативного, економічного та соціально-психологічного методів, які утворюють систему раціонального та ефективного землекористування, що враховує реальний стан та пріоритети розвитку економіки.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій

Відмітимо, що питанням управління земельними ресурсами, в Україні займалися значна кількість вітчизняних вчених, та зокрема Дорош О.С.. Так, у навчальному посібнику «Управління земельними ресурсами» 2006 р. А.М. Третяк і О.С. Дорош під управлінням земельними ресурсами розуміли систематичний, свідомий, цілеспрямований вплив держави і суспільства на раціональне використання землі через ринкові земельні відносини, що охоплює планування, регулювання, організацію

і контроль за використанням земель [13]. У 2019 р. Г.І. Шарий, В.В. Тимошевський, Р.А. Міщенко, І.А. Юрко трактують управління земельними ресурсами як діяльність, орієнтовану на досягнення поставленої мети, тоді як земельний менеджмент розглядають лише як один із інструментів (процесів) досягнення цієї мети [11]. У 2022 р. А.С. Попов зазначає, що поняття управління земельними ресурсами не отримало достатньої формалізації в українському законодавстві, яка б дала змогу сформулювати його чітко й однозначне визначення [12]. Далі він трактує процес управління як організацію соціальної системи, завданням якої є організація використання і охорони екосистеми земельних ресурсів [12].

В цьому ж 2022 р. в колективній праці «Управління земельними ресурсами та землекористуванням» українські вчені А.М. Третяк, В.М. Третяк, Р.М. Курильців, Т.М. Прядка, Н.О. Капінос, Н.А. Третяк визначають управління земельними ресурсами як систематичний, свідомий, цілеспрямований вплив держави і суспільства на земельні відносини та процес землекористування [10]. Управління земельними ресурсами та землекористування, з огляду на процеси розподілу (перерозподілу) земель і земельних ділянок, а також організацію використання й охорони земель та інших природних ресурсів, становлять складноорганізовану систему, яка має комплексний характер і зачіпає інтереси широкого кола суб'єктів земельних відносин.

Мета дослідження. Дослідження новітніх особливостей управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні з врахуванням умов відбудови економіки з врахуван-

ням наслідків воєнних дій, тим що «земля» згідно статті 14 Конституції України «є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави» [3], а нами земля розглядається як унікальний природний актив – простір, у якому відбуваються економічна діяльність і природні процеси та в межах якого зосереджені активи навколишнього середовища й економічні активи [5], та наявної управлінської кризи.

Матеріали і методи наукового дослідження

В процесі дослідження авторами використано наукові публікації, пов'язані із особливостями управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні.

Результати дослідження та їх обговорення

Управління земельними ресурсами та землекористуванням – складноорганізована система, яку вивчають різні науки і яка реалізується багатьма методами та засобами; вона виявляється в таких взаємопов'язаних вимірах [14, 15, 16]:

- у політичному вимірі держава реалізує соціально-політичні, економічні та екологічні завдання, пов'язані з раціональним використанням землі як основного національного багатства й унікального природного активу, забезпечуючи його особливу охорону;

- з адміністративно-управлінського боку йдеться про побудову системи державних органів і органів територіальних громад, розмежування їхньої компетенції та узгодження виконуваних функцій у сфері управ-

ління земельними ресурсами і землекористуванням;

- правова складова полягає в раціональному використанні та охороні земель на підставі норм, закріплених у чинних законодавчих актах, державних і галузевих стандартах, нормах і правилах;

- наукова складова передбачає вироблення обґрунтованих рекомендацій з управління земельними ресурсами і землекористуванням з урахуванням змін суспільних (земельних) відносин та науково-технічного прогресу;

- еколого-економічна складова окреслює умови, за яких використання та охорона земель є водночас ефективними й екологічно безпечними;

- впроваджувальна складова охоплює розроблення й застосування економічних, екологічних, соціальних та інших важелів, стимулів і заходів, спрямованих на раціональне використання й охорону земель.

В цьому зв'язку, важливим є визначення терміну «управління земельними ресурсами та землекористуванням» і його сутності на сучасному етапі розвитку українського суспільства.

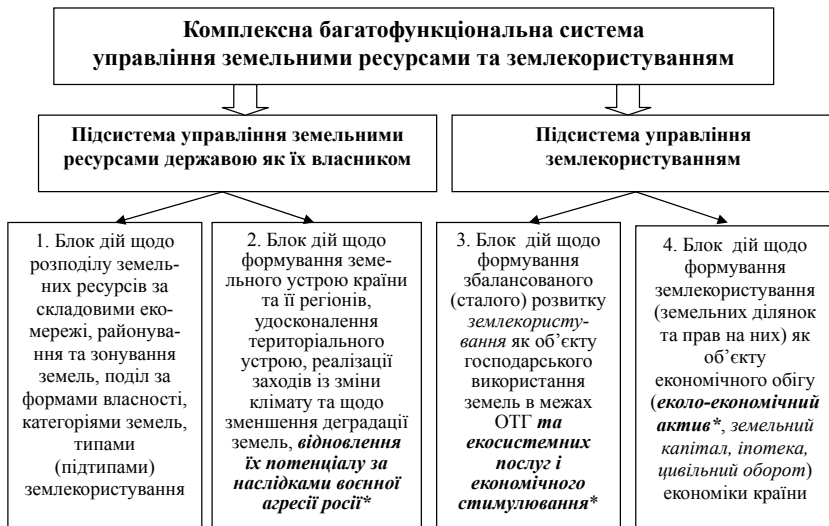
Ще в 2004 р. Дорош О.С. зазначала, що під управлінням земельними ресурсами слід розуміти систематичну, ціленаправлену дію держави і суспільства на земельні відносини і землекористування, яка має базуватися на пізнанні об'єктивних закономірностей та інформації з метою забезпечення ефективного функціонування земельних ресурсів країни в цілому, регіонів та конкретних територій [1]. На її думку, ефективно діюча система управління може бути побудована лише за умови достатньо високого результативного впливу на економічний розвиток усіх інших

складових державного регулювання – нормативно-правових, економічних, соціальних тощо [1]. В 2005 р. Європейська економічна комісія ООН у праці «Управління земельними ресурсами в Європі. Тенденції розвитку та основні принципи» визначає управління земельними ресурсами (land administration) як процеси визначення, реєстрації та поширення інформації про право власності на землю, її вартість та використання під час реалізації політики раціонального використання земельних ресурсів [9].

Виходячи з цього, управління земельними ресурсами та землекористуванням постає як сукупність дій держави – законодавчої, виконавчої влади, органів територіальних громад і громадських професійних об'єднань, – спрямованих на організацію та реалізацію землепорядних процесів (у розумінні джерела [4, 17]): визначення, реєстрацію, облік і по-

ширення відомостей про право власності на землю, оцінку екосистемних послуг та вартості землекористування і земельних ділянок, організацію використання й охорони земель, а також оптимізацію земельного устрою та земельних відносин з урахуванням потреб розвитку суспільства.

Відповідно, А.М. Третяком та іншими дослідниками визначено необхідність запровадження в Україні моделі комплексної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами та землекористуванням. Ця новітня система третього типу дає змогу вирішувати питання ефективності використання земельних ресурсів та розвитку землекористування за принципом від загального до часткового (від національного рівня до місцевого) та від часткового до загального (від земельної ділянки до території країни), тобто в їх діалектичній єдності (рис. 1) [10; 14].

* авторське доповнення

Рис. 1. Логічно-змістовна модель комплексної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні (адаптовано за [10; 14])

Спираючись на логічно-змістовну модель комплексної багатофункціональної системи управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні, наведемо (за джерелом [14], у прямому цитуванні) основний перелік функцій управлінських дій та документів формування і оптимізації управлінських рішень, що належать до необхідних знань фахівців із землепорядкування (табл.). Аналіз даних таблиці засвідчує: управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні має здійснюватися за моделлю від загального до часткового (від національного рівня до місцевого), а не за моделлю від часткового до загального (від земельної ділянки до території країни), яка притаманна управлінню нерухомістю.

На жаль, Держгеокадастр України, мотивуючи запровадженням ринку землі, реалізовує модель від земельної ділянки до території країни. Ще більш негативною є ситуація із підготовкою землепорядних кадрів, яка теж побудована на моделі від часткового до загального.

Разом з тим, група українських дослідників під керівництвом професора Третяка А.М. запропонувала нову концепцію новітнього землепорядкування, яка передбачає перехід від наявної методології землепорядного проєктування (земельна ділянка – режим її використання – землекористування як сукупність земельних ділянок – територія) до новітньої (простір – територія – система землекористування – режим землекористування – земельна ділянка) [8]. Оскільки система землепорядкування є основоположним механізмом управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні, система управління повинна вибудовува-

тися і функціонувати на цій новітній концепції, саме на моделі від загального до часткового (від національного рівня до місцевого).

Зокрема, новітнє землепорядкування, що спирається на конституційну вимогу особливої охорони земель і на принцип сталого (збалансованого) землекористування, розкривається через категорію відтворення земельних та інших природних благ, яку в широкому розумінні варто трактувати як триєдиний процес, що охоплює:

- 1) відновлення (охорону) екологічних систем землекористування;
- 2) використання (експлуатацію) земельних та інших природних ресурсів;
- 3) раціональне (розумне) землегосподарювання.

Відповідно, група українських вчених розглядає систему землепорядкування як сукупність загальнодержавних заходів (управлінських дій), що всебічно забезпечують регулювання земельних відносин та раціональне використання й охорону земельних ресурсів країни як основи життя і діяльності людини, найважливішого природного ресурсу, загального територіального базису, засобу виробництва в сільському і лісовому господарстві та інших сферах [4]. Сучасний розвиток системи землепорядкування, що приведена на рис. 2, обумовлює не тільки новітній розвиток самої системи землепорядкування але і професії землепорядника, що нами пов'язується з землепорядними управлінськими діями (процесуальними та діяльністю) [6].

Наші судження узгоджуються із висновками Європейської економічної комісії ООН, яка у праці «Управління земельними ресурсами в Європі» визначила землепорядкування як діяль-

1. Основний перелік функцій управлінських дій та документів формування і оптимізації управлінських рішень» (пряме цитування за [14])

Ієрархічні рівні	Основні функції управлінських дій	Документи формування та оптимізації управлінських рішень
<i>Підсистема управління земельними ресурсами</i>		
Національний	1) дії щодо формування та реалізації державної земельної політики і розвитку земельного устрою із науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодіння і землекористувань, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем	Стратегія земельної політики та розвитку земельного устрою
	2) дії щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель, розвитку земельних відносин	Загальнодержавна програма використання і охорони земель
	3) дії щодо формування національної екологічної мережі як екологічного каркасу системи землекористування	Зведена схема екологічної мережі України
	4) дії щодо природно-сільськогосподарського районування земель	Національна схема природно-сільсько-господарського районування земель
	5) дії щодо розроблення нормативно-правових актів, методичних рекомендацій із інформаційного забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин	Система державного земельного кадастру (в т.ч. обліку), оцінки та моніторингу земель
Регіональний	1) дії щодо формування та реалізації державної земельної політики і розвитку земельного устрою із науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодіння і землекористувань, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем	Регіональна стратегія земельної політики та розвитку земельного устрою
	2) дії щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель, розвитку земельних відносин	Регіональна програма використання і охорони земель
	Схема землеустрою	
	3) дії щодо формування регіональної екологічної мережі як екологічного каркасу системи землекористування	Регіональна схема екологічної мережі
	4) дії щодо природно-сільськогосподарського районування земель	Регіональна схема природно-сільсько-господарського районування земель
	5) дії щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель, розвитку земельних відносин, розробки системи заходів по формуванню землекористування природоохоронних, рекреаційних, оздоровчих та територій виробництва екологічно чистої продукції, збереженню і поліпшенню природних ландшафтів	Регіональна схема землеустрою
	6) дії щодо формування та встановлення на місцевості меж адміністративно-територіальних утворень, територій з особливим природоохоронним, рекреаційним і заповідним режимами	Проекти землеустрою
	7) дії щодо інформаційного забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин, капіталізації, екологізації та економічного стимулювання розвитку землекористування	Регіональна система ведення державного земельного кадастру (в т.ч. обліку), оцінки та моніторингу земель

Територіальних громад	1) дії щодо формування та реалізації державної земельної політики і розвитку земельного устрою із науково обґрунтованого перерозподілу земель, формування раціональної системи землеволодінь і землекористувань, створення екологічно сталих ландшафтів і агросистем	Стратегія земельної політики та розвитку земельного устрою як складова стратегії розвитку територіальної громади
	2) дії щодо прогнозування, планування, організації раціонального використання та охорони земель, розвитку земельних відносин, розробки системи заходів по формуванню землекористування природоохоронних, рекреаційних, оздоровчих та територій виробництва екологічно чистої продукції, збереженню і поліпшенню природних ландшафтів, інвестиційного забезпечення та стимулювання інвестицій у розвиток землекористування	Місцева програма використання і охорони земель
	Окремий розділ комплексного плану територіального розвитку	
	3) дії щодо формування місцевої екологічної мережі як екологічного каркасу системи землекористування	Проекти землеустрою формування екологічної мережі
	4) дії щодо формування та встановлення на місцевості меж територіальної громади та сільських старистинських округів, сіл, селищ, міст, районів у містах	Проекти землеустрою
	5) дії щодо зонування земель за типами (підтипами) землекористування, формування об'єктів (масивів земель) екосистемних послуг та їх оцінка	Проекти землеустрою
	6) дії щодо консолідації сільськогосподарських земель для оптимізації обігу земельних ділянок власників земельних часток (паїв) та формування територій землекористувань сільськогосподарських підприємств і фермерських господарств	Проекти землеустрою
	7) дії щодо інформаційного забезпечення правового, економічного, екологічного і містобудівного механізму регулювання земельних відносин, капіталізації, екологізації та економічного стимулювання розвитку та інвестицій у землекористування, обігу земельних ділянок, вирішення земельних спорів	Система ведення земельного кадастру (в т.ч. обліку), оцінки та моніторингу земель
	8) дії щодо розробки системи заходів встановлення нормативів співвідношення та інтенсивності використання земельних угідь, системи сівозмін, сінокосо- і пасовищезмін, по відновленню і підвищенню родючості ґрунтів, рекультиватії порушених земель і землюванню малопродуктивних угідь, захисту земель від ерозії, підтоплення, висушення, зсувів, вторинного засолення і заболочення, ущільнення, забруднення промисловими відходами і хімічними речовинами та інших видів деградації, по консервації деградованих і малопродуктивних земель, попередженню інших негативних явищ;	Проекти землеустрою

ність, пов'язану з управлінням землею як ресурсом одночасно з екологічного та економічного поглядів [9].

Також, слід зазначити, що будь-які теоретичні бачення управління земельними ресурсами та землекористуванням зможуть досягти реалізації лише будучи донесеними до

потенційних землевпорядників в процесі їх професійної підготовки. В цьому зв'язку, хочеться відзначити роль – доктора економічних наук, професора Дорош Ольги Степанівни напередодні її 60-річчя – завідувача

Рис. 2. Логічно-змістовна модель фундаментального розуміння системи новітнього землепорядкування в Україні

кафедри управління земельними ресурсами Національного університету біоресурсів і природокористування (2008 р. та впродовж 2015–2025 рр.), декана факультету землепорядкування (2009–2013 рр.); директора ННІ земельних ресурсів та правознавства (2014 р.). Вона проблематикою управління земельними ресурсами займається з 2000-х років, захистивши в 2005 році кандидатську дисертацію зі спеціальності 08.08.01 економіка природокористування та охорони навколишнього середовища на тему: «Удо-

сконалення управління земельними ресурсами на регіональному рівні».

Висновки

Узагальнюючи викладене, управління земельними ресурсами та землекористуванням постає як цілісна дія держави – її законодавчої й виконавчої влади, органів територіальних громад та громадських професійних об'єднань, – зорієнтована на впорядкування відомостей про право власності на землю (їх визначення, реє-

страцію, облік і поширення), оцінку екосистемних послуг та вартості землекористування і земельних ділянок, організацію використання й охорони земель, а також на оптимізацію земельного устрою й земельних відносин з урахуванням потреб розвитку суспільства. Новітня система управління земельними ресурсами та землекористуванням в Україні має вибудовуватися й функціонувати на основі концепції простір – територія – система землекористування – режим землекористування – земельна ділянка, тобто за моделлю від загального до часткового (від національного рівня до місцевого).

Список використаної літератури

1. Дорош О. С. Управління земельними ресурсами на регіональному рівні : монографія. Київ : ТОВ «ЦЗРУ», 2004. 146 с.
2. Земельний кодекс України : Кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 27.06.2026).
3. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 12.05.2026).
4. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Гунько Л. А., Третяк Н. А. Землевпорядкування в Україні: розвиток на засадах новітньої інституціонально-поведінкової теорії : монографія / за заг. ред. А. М. Третяка. Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук», 2023. 213 с.
5. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Капінос Н. О., Третяк Н. А. Концепція проекту закону України «Про землевпорядкування». *Агросвіт*. 2025. № 5. С. 3–15. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.5.3>.
6. Третяк А. М., Третяк В. М., Прядка Т. М., Капінос Н. О., Третяк Р. А. Наукові засади обґрунтування напрямів підготовки професійних землевпорядників та формування їх інституту в Україні. *Агросвіт*. 2026. № 5. С. 15–25. (DOI буде додано після реєстрації випуску).
7. Третяк А. М., Третяк В. М., Третяк Н. А. Земельна реформа в Україні: тенденції та наслідки у контексті якості життя і безпеки населення : монографія / за заг. ред. А. М. Третяка. Херсон : Гринь Д. С., 2017. 522 с.
8. Третяк А. М., Третяк В. М., Третяк Н. А., Прядка Т. М., Гунько Л. А. Трансформація Закону України «Про землеустрій»: проблеми і перспективи. *Ефективна економіка*. 2024. № 4. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/142> (дата звернення: 27.06.2026). DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4>.
9. Управління земельними ресурсами в Європі. Тенденції розвитку і основні принципи. Нью-Йорк; Женева : Європейська економічна комісія ООН, 2005. 116 с.
10. Третяк А. М., Третяк В. М., Курильців Р. М., Прядка Т. М., Капінос Н. О., Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням : навч. посіб. / за заг. ред. А. М. Третяка. Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук», 2022. 432 с.
11. Шарий Г. І., Тимошевський В. В., Міщенко Р. А., Юрко І. А. Управління земельними ресурсами : навч. посіб. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 172 с.
12. Попов А. С. Управління земельними ресурсами : навч. посіб. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2022. 214 с.
13. Третяк А. М., Дорош О. С. Управління земельними ресурсами : навч. посіб. Київ : ТОВ «ЦЗРУ», 2006. 462 с.
14. Третяк А. М., Третяк В. М., Курильців Р. М., Прядка Т. М., Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням: базові засади теорії, інституціалізації, практики : монографія / за

- заг. ред. А. М. Третяка. Біла Церква : ТОВ «Білоцерківдрук», 2021. 227 с.
15. Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням як економічна функція права власності на землю : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.06. Київ, 2013. 210 с.
  16. Бутенко Є. В., Вовна М. Ю., Приходько М. Л. Просторове планування як інструмент управління земельними ресурсами у територіальних громадах. *Землеустрій, кадастр і моніторинг земель*. 2024. № 2. С. 37–45. DOI: <https://doi.org/10.31548/zemleustriy2024.02.05>
  17. Kupriianchuk I., Stetsiuk M., Bratinova M., Kharytonenko R., Shtohryn H. Data Collection Methods for Land Evaluation in Ukraine. International Conference of Young Professionals "GeoTerrace 2023". 2023. Vol. 2023, Iss. 1. P. 1–5. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2023510096>
-
- References**
1. Dorosh, O. S. (2004). Upravlinnia zemelnymy resursamy na rehionalnomu rivni [Land resource management at the regional level]. TOV «TsZRU». 146.
  2. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). Zemelnii kodeks Ukrainy [Land Code of Ukraine] (No. 2768-III). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
  3. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine] (No. 254к/96-ВР). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
  4. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Priadka, T. M., Hunko, L. A., & Tretiak, N. A. (2023). Zemlevporiadkuvannya v Ukraini: rozvytok na zasadakh novitnoi instytutsionalno-povedinkovoi teorii [Land management in Ukraine: Development based on the latest institutional and behavioral theory] (A. M. Tretiak, Ed.). TOV «Bilotserkivdruk». 213 p.
  5. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Priadka, T. M., Kapinos, N. O., & Tretiak, N. A. (2025). Kontseptsiiia proiektu zakonu Ukrainy «Pro zemlevporiadkuvannya» [Concept of the draft Law of Ukraine "On Land Management"]. *Ahrosvit*, 5, 3–15. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2025.5.3>
  6. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Priadka, T. M., Kapinos, N. O., & Tretiak, R. A. (2026). Naukovi zasady obgruntuvannya napriamiv pidhotovky profesiinykh zemlevporiadnykiv ta formuvannya yikh instytutu v Ukraini [Scientific foundations for substantiating the directions of professional land surveyor training and the formation of their institution in Ukraine]. *Ahrosvit*, 5, 15–25.
  7. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., & Tretiak, N. A. (2017). Zemelna reforma v Ukraini: tendentsii ta naslidky u konteksti yakosti zhyttia i bezpeky naselennia [Land reform in Ukraine: Trends and consequences in the context of quality of life and public safety] (A. M. Tretiak, Ed.). Hrin D. S. 522 p.
  8. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Tretiak, N. A., Priadka, T. M., & Hunko, L. A. (2024). Transformatsiia Zakonu Ukrainy «Pro zemleustrii»: problemy i perspektyvy [Transformation of the Law of Ukraine "On Land Management": Problems and prospects]. *Efektivna ekonomika*, 4. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.4>. <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/issue/view/142>
  9. United Nations Economic Commission for Europe. (2005). Upravlinnia zemelnymy resursamy v Yevropi. Tendentsii rozvytku i osnovni pryntsypy [Land administration in Europe: Trends in development and main principles]. United Nations. 116.
  10. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Kuryltsev, R. M., Priadka, T. M., Kapinos, N. O., & Tretiak, N. A. (2022). Upravlinnia zemelnymy resursamy ta zemlekorystuvanniam [Land resource and land use management] (A. M. Tretiak, Ed.). TOV «Bilotserkivdruk». 432.
  11. Sharyi, H. I., Tymoshevskiy, V. V., Mishchenko, R. A., & Yurko, I. A. (2019). Up-

- ravlinnia zemelnymy resursamy [Land resource management]. PoltNTU. 172.
12. Popov, A. S. (2022). Upravlinnia zemelnymy resursamy [Land resource management]. Mykolaiv National Agrarian University. 214.
13. Tretiak, A. M., & Dorosh, O. S. (2006). Upravlinnia zemelnymy resursamy [Land resource management]. TOV «TsZRU». 462.
14. Tretiak, A. M., Tretiak, V. M., Kuryltsiv, R. M., Priadka, T. M., & Tretiak, N. A. (2021). Upravlinnia zemelnymy resursamy ta zemlekorystuvanniam: bazovi zasady teorii, instytutsionalizatsii, praktyky [Land resource and land use management: fundamental principles of theory, institutionalization, and practice] (A. M. Tretiak, Ed.). TOV «Bilotserkivdruk». 227.
15. Tretiak, N. A. (2013). Upravlinnia zemelnymy resursamy ta zemlekorystuvanniam yak ekonomichna funktsiia prava vlasnosti na zemliu [Land resource and land use management as an economic function of land ownership] (Candidate dissertation). Kyiv. 210.
16. Butenko, Ye. V., Vovna, M. Yu., & Prykhodko, M. L. (2024). Prostorove planuvannia yak instrument upravlinnia zemelnymy resursamy u terytorialnykh hromadakh [Spatial planning as a tool for land resource management in territorial communities]. *Zemleustrii, Kadastr i Monitorynh Zemel (Land Management, Cadastre and Land Monitoring)*, (2), 37–45. DOI: <https://doi.org/10.31548/zemleustriy2024.02.05>
17. Kuprianchyk, I., Stetsiuk, M., Bratynova, M., Kharytonenko, R., & Shtohryn, H. (2023). Data collection methods for land evaluation in Ukraine. *International Conference of Young Professionals "GeoTerrace 2023"*, 2023(1), 1–5. DOI: <https://doi.org/10.3997/2214-4609.2023510096>
-

Tretiak A., Tretiak V., Kuprianchyk I., Butenko Ye., Lytvyn V.

LAND RESOURCE MANAGEMENT - A FUNDAMENTAL EDUCATIONAL DISCIPLINE FOR LAND PLANNER

LAND MANAGEMENT, CADASTRE AND LAND MONITORING 3'26: 23-34.

<http://dx.doi.org/10.31548/zemleustriy2025.03.02>

Abstract. *The article examines the modern theoretical and methodological principles of land resources and land use management in Ukraine in the context of post-war reconstruction, land relations reform and transformation of the land management system. The evolution of scientific approaches to the interpretation of the concept of land resources management is analyzed, and domestic and international experience in the formation of multifunctional land management systems is summarized. The need to transition from the traditional management model, focused on a separate land plot, to a new concept based on a spatial approach and implemented according to the principle of "from general to partial" - from the national level to the level of a territorial community and individual land use is substantiated. Key functions and management tools at different hierarchical levels are identified, as well as the role of land management as a basic mechanism for implementing state land policy. Special attention is paid to the integration of spatial planning tools, digital geoinformation technologies, cadastral systems and modern mechanisms for information support of management decisions, which ensure increased transparency and efficiency of land resources management. It is shown that the implementation of a comprehensive multifunctional system of land resources and land use management will contribute to increasing the efficiency of land use, ensuring their protection, developing territorial communities, strengthening environmental safety, improving state land management and creating conditions for sustainable socio-economic development of Ukraine.*

Keywords: *land resources and land use management, land management, new management concept.*